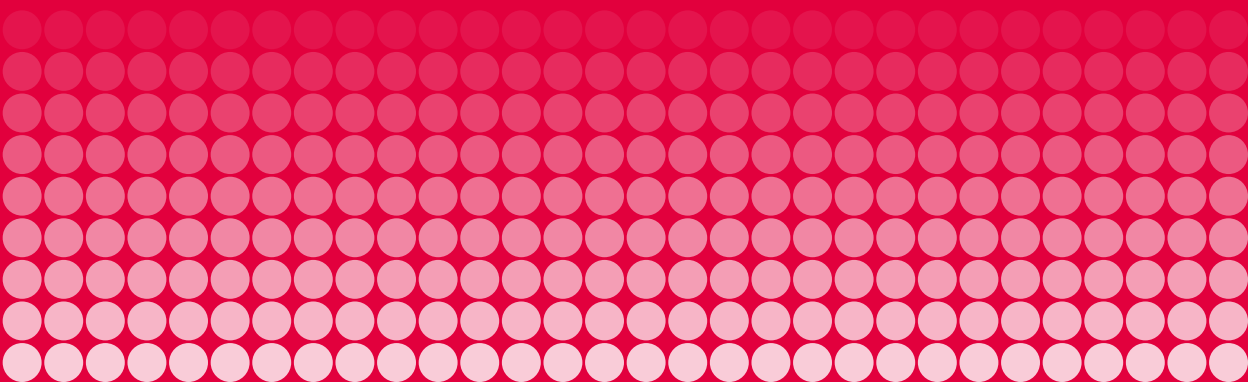

SIPRI YEARBOOK 2011

**Armaments,
Disarmament and
International
Security**

Resum en Català

INSTITUT INTERNACIONAL D'ESTOCOLM DE RECERCA PER A LA PAU

El SIPRI és un institut internacional independent que es dedica a la recerca sobre el conflicte, els armaments, el control de les armes i el desarmament. Fundat el 1966, el SIPRI proporciona dades, anàlisis i recomanacions, basades en fonts públiques, autoritats, investigadors, mitjans de comunicació i el públic interessat.

CONSELL D'ADMINISTRACIÓ

Göran Lennmarker, president (Suècia)
Dra. Dewi Fortuna Anwar (Indonèsia)
Dr. Vladimir Baranovsky (Rússia)
Ambaixador Lakhdar Brahimi (Algèria)
Jayantha Dhanapala (Sri Lanka)
Susan Eisenhower (Estats Units)
Ambaixador Wolfgang Ischinger (Alemanya)
Professora Mary Kaldor (Regne Unit)
El director

DIRECTOR

Dr. Bates Gill (Estats Units)

**STOCKHOLM INTERNATIONAL
PEACE RESEARCH INSTITUTE**

Signalistgatan 9
SE-169 70 Solna, Sweden
Telephone: +46 8 655 97 00
Fax: +46 8 655 97 33
Email: sipri@sipri.org
Internet: www.sipri.org

FUNDACIÓ PER LA PAU

La Fundació per la Pau és una ONG nascuda al 1983 i que treballa per un món en pau. A través d'una opinió pública cada cop més informada i activa, impulsa tots aquells canvis culturals i estructurals que facin possible l'eradicació de la violència com a forma de relació entre persones i pobles.

El nostre compromís amb la pau ens porta a desenvolupar activitats d'educació, de sensibilització i mobilització social per la pau i el desarmament així com la implicació en la resolució noviolenta de conflictes, tant dels propers, com els més llunyans.

Des de la Fundació per la Pau estem convençuts que la traducció al català d'aquesta versió resumida del SIPRI Yearbook 2011, un material de referència en l'àmbit de la seguretat i el desarmament, ens proporcionarà un instrument cabdal per a la divulgació i sensibilització a favor de la cultura de pau a casa nostra.

Fundació per la Pau

c/ Casp, 31, 2n 1a A - 08010 Barcelona
Tel.: +34 93 302 51 29
Fax: +34 93 301 75 62
info@fundacioperlapau.org
www.fundacioperlapau.org

© SIPRI 2011

© Fundació per la Pau 2011
Impress a Barcelona per Gràfiques Alpres

L'ANUARI DEL SIPRI

El *SIPRI Yearbook 2011* presenta un recull d'informacions originals en àmbits com ara la despesa militar mundial, les transferències internacionals d'armes, la fabricació d'armes, les potències nuclears, els principals conflictes armats i les operacions de pau multilaterals, juntament amb les anàlisis més actuals d'aspectes importants del control d'armes, la pau i la seguretat internacional. L'anyari, que es va publicar per primera vegada el 1969, està escrit per investigadors del SIPRI amb la col·laboració d'experts externs convidats.

Aquet quadern resumeix el contingut del *SIPRI Yearbook 2011* i aporta alguns exemples de les dades i les informacions que s'inclouen en els seus apèndixs i annexos.

ÍNDEX

Introducció. Seguretat internacional, armaments i desarmament	2
1. La corrupció i el comerç d'armes: pecats de comissió	3
Part I. Seguretat i conflictes, 2010	
2. Recursos naturals i conflictes armats	4
3. Operacions de pau: el consens fràgil	6
Part II. Despesa militar i armaments, 2010	
4. Despesa militar	8
5. Fabricació d'armes	10
6. Transferències internacionals d'armes	12
7. Potències nuclears mundials	14
Part III. No-prolifерació, control d'armes i desarmament, 2010	
8. Control d'armes nuclears i no-prolifерació	15
9. Reducció de les amenaces contra la seguretat que representen els materials químics i biològics	16
10. Control d'armes convencionals i foment de mesures de confiança i seguretat	17
11. Controls estratègics del comerç: lluita contra la proliferació d'armes de destrucció massiva	18
Annexos: acords de control d'armes i desarmament, organismes internacionals de cooperació en matèria de seguretat, cronologia	20
El treball de la Fundació per la Pau en desarmament	24

INTRODUCCIÓ. SEGURETAT INTERNACIONAL, ARMAMENTS I DESARMAMENT

BATES GILL

La recerca i les conclusions del *SIPRI Yearbook 2011* posen de manifest tres temes importants relacionats amb la seguretat que s'han destacat en els darrers anys: la intensificació de la influència dels agents no estatals; l'emergència de potències mundials i regionals, i l'increment de la ineficàcia, la incertesa i la debilitat de les institucions.

El sistema de governança de la seguretat —les institucions, els acords i els processos pensats per gestionar els reptes de la seguretat mundial i regional, els armaments i el desarmament— suporta una pressió cada cop més gran tant des de dins com des de fora. A moltes de les organitzacions que promouen la pau i la seguretat els és cada cop més difícil de generar la voluntat política i els recursos financers necessaris per complir els seus mandats o establir els mecanismes de governança necessaris.

La seguretat mundial és cada cop més dinàmica, complexa i transnacional, i s'han intensificat i incrementat els fluxos d'informació, població, capital i mercaderies. Els estats continuen sent els agents dominants en matèria de seguretat, però el *SIPRI Yearbook 2011* destaca la creixent importància dels agents no estatals i quasi estatals en l'escena mundial i regional de la seguretat. Per bé que els agents no estatals podrien contribuir més a uns resultats pacífics, n'hi ha que han tingut un efecte debilitant sobre la pau i la seguretat. Un important pas endavant seria establir

associacions i altres formes de cooperació amb agents no estatals, tot i que aquestes mesures són difícils de dur a terme.

Les potències que anteriorment van encapçalar el reforçament de la governança en matèria de seguretat en l'àmbit mundial i regional ja no tenen tanta capacitat per mantenir aquest lideratge i s'han vist debilitades per la crisi financera mundial. Tot i que els observadors de la situació internacional en matèria de seguretat solen parlar de la contínua expansió de la funció i les repercussions de les «noves potències» en els àmbits mundial i regional, el *SIPRI Yearbook 2011* ofereix una base objectiva i analítica per aportar substància a aquestes discussions i n'examina les implicacions. Les institucions mundials i regionals responsables de la seguretat han d'accelerar la integració equitativa d'aquestes potències. Aquestes mesures podrien incloure una ampliació dels membres permanents del Consell de Seguretat de l'ONU i una funció més activa relacionada amb la seguretat per al grup de les vint economies principals (el G-20).

Davant d'aquests reptes, és probable que el món hagi d'afrontar un període difícil d'una incertesa i una fragilitat cada cop més grans, i una difusió dels riscos i les amenaces. El SIPRI i el seu anuari continuaran observant i analitzant amb diligència aquests i altres fenòmens relacionats amb la seguretat internacional, els armaments i el desarmament.

1. LA CORRUPCIÓ I EL COMERÇ D'ARMES: PECATS DE COMISSIÓ

ANDREW FEINSTEIN, PAUL HOLDEN I BARNABY PACE

Els estudis indiquen que la corrupció en el comerç d'armes correspon aproximadament al 40 % de tota la corrupció en les transaccions mundials. Aquesta corrupció afecta greument els països compradors i venedors, perjudica les institucions de responsabilitat democràtiques i desvia uns recursos molt valuosos per a necessitats socials urgents per destinar-los a fins corruptes.

Moltes característiques del sistema del comerç d'armes afavoreixen la corrupció, i n'hi ha dues que són especialment importants. En primer lloc, la seva vinculació profunda i permanent amb les qüestions de la seguretat nacional oculta molts pactes, que ni se supervisen ni han de retre comptes. En segon lloc, el títol de seguretat nacional facilita l'emergència d'una petita camarilla d'intermediaris, comerciants i representants oficials amb les corresponents acreditacions de seguretat. Aquestes relacions estretes desdibuixen la frontera entre l'estat i la indústria i fomenten una actitud que relega a un segon pla les preocupacions per la legalitat.

L'ara tristament cèlebre acord d'armes que va tenir lloc a Sud-àfrica el 1999 aporta nombrosos exemples d'aquests tipus i aquestes causes de corrupció. Durant el procés de selecció, es van prendre decisions molt qüestionables per garantir la selecció de determinats contractistes. N'és un exemple l'adquisició de l'avió d'instrucció Hawk de British Aerospace (actualment BAE Systems).

Les investigacions posteriors han posat al descobert un rastre de pagaments fets a responsables clau durant el procés de selecció. Més concretament, l'oficina britànica contra el frau va identificar 115 milions de lliures en pagaments de BAE a assessors «visibles» i «invisibles» relacionats amb el contracte.

L'executiu va marginar i pressionar els mecanismes polítics de supervisió —com ara les comissions parlamentàries i els organismes d'investigació independents— per evitar una investigació en tota regla de l'acord, amb la qual cosa debilitava la nova i fràgil administració democràtica sud-africana. Es van desviar grans sumes de diners cap a l'acord d'armes que s'haurien pogut destinar a mitigar el llegat devastador de l'apartheid. Sense corrupció, l'estat hauria destinat com a mínim un 30 % menys a l'acord i hauria disposat de més fons per a altres partides socials.

Per tal de combatre la corrupció en el comerç d'armes, els acords multilaterals, com ara un tractat sobre el comerç d'armes, podrien incloure clàusules que prohibissin la corrupció i proporcionessin mecanismes d'aplicació. Els governs nacionals, per la seva part, podrien introduir una sèrie de reformes, com ara un període de «reflexió» abans de passar de treballar per l'estat a treballar per la indústria armamentística. Aquestes reformes requereixen una voluntat política que, alhora, demana que la societat expressi la seva oposició a l'estatu quo.

2. RECURSOS NATURALS I CONFLICTES ARMATS

NEIL MELVIN I RUBEN DE KONING

PRINCIPALS CONFLICTES ARMATS, 2010

El 2010 hi havia actius 15 grans conflictes armats en 15 ubicacions arreu del món.

	Ubicació del conflicte
<i>Àfrica</i>	Rwanda* ↓
	Somàlia
	Sudan
	Uganda* ↓
<i>Amèrica</i>	Estats Units ↓
	Colòmbia
	Perú ↓
<i>Àsia</i>	Afganistan
	Filipines
	Índia (Caixmir)
	Myanmar (Karen)
	Pakistan* ↓
<i>Orient Mitjà</i>	Iraq ↓
	Israel (territoris palestins) ↓
	Turquia (Kurdistan)* ↑

Quan el conflicte és pel territori, el territori en disputa apareix entre parèntesi després del nom del país. Tots els altres conflictes són pel govern.

* Els combats d'aquests conflictes també van tenir lloc en altres ubicacions el 2010.

↑ Increment de les morts relacionades amb els combats respecte del 2009.

↓ Reducció de les morts relacionades amb els combats respecte del 2009.

Només quatre dels principals conflictes armats del 2010 van ser pel territori, mentre que onze van ser pel govern. Tret del 2007, cada any del període 2001-10 els conflictes pel govern van superar en nombre els conflictes pel territori.

Per setè any consecutiu, el 2010 no hi va haver cap conflicte interestatal actiu. Durant la dècada 2001-10, només dos dels 29 grans conflictes armats han estat interestatals

En les darreres dues dècades, la relació entre els recursos naturals i el risc de conflicte ha ressorgit com una qüestió clau dins de la seguretat internacional. El debat actual sobre el vincle entre els recursos naturals i l'inici, la durada i el final dels conflictes arreu del planeta se centra en tres perspectives diferenciades: les teories econòmiques de la violència; els factors ambientals, sobretot els vinculats al canvi climàtic, com a multiplicadors del risc de conflicte, i la geopolítica dels recursos.

Aquests enfocaments posen de manifest les maneres directes i indirectes en què les qüestions dels recursos poden provocar conflictes. Per exemple, tant l'escassetat de recursos com la dependència de recursos poden interactuar amb vulnerabilitats socials i institucionals per crear condicions que afavoreixen el conflicte. Entre els elements clau d'aquest fenomen figuren el comerç informal o il·lícit i els grups criminals violents que volen explotar il·legalment els recursos naturals i comerciar-los. La dependència nacional excessiva dels ingressos pels recursos naturals també està molt associada amb la debilitat de l'estat, fins i tot amb els estats desestructurats, la qual cosa produeix les condicions en què poden sorgir els grups armats.

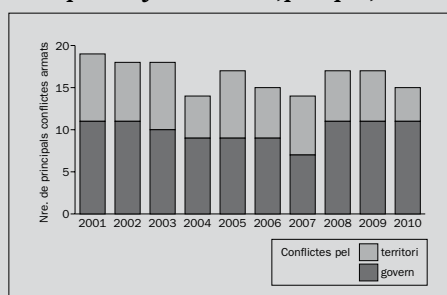
L'auge dels grans mercats de consum dinàmics de l'Àsia —sobretot de la Xina i l'Índia— també ha fet pujar la prioritat

de les qüestions dels recursos dins l'agenda internacional de seguretat. Els nivells rècord de la demanda i els preus de les matèries primeres han empès les organitzacions internacionals, els governs, les empreses i la societat civil a posar en marxa diverses iniciatives destinades a mitigar les interaccions entre les qüestions dels recursos i el conflicte. Altres respostes inclouen la creació de mecanismes d'alerta ràpida i vigilància de conflictes, així com iniciatives per incorporar la gestió dels recursos en els programes de consolidació de la pau.

S'han establert diverses iniciatives d'alt nivell per regular el comerç il·legal de recursos, entre les quals destaca el procés de Kimberley per als «diamants de zones en conflicte». Les disposicions de la legislació nacional, com ara la Llei Dodd-Frank als Estats Units, estan pensades per dificultar el comerç de «recursos procedents de zones en conflicte». No obstant això, els esforços per gestionar els diferents aspectes dels recursos naturals i la seva relació amb el conflicte i la seguretat —sobretot l'esforç per regular-ne el comerç i garantir-ne alhora l'accés al mercat— han posat de manifest el complex equilibri que requereixen aquestes iniciatives. Per tant, els marcs de governança més eficaços per als recursos mundials haurien de formar part de l'esforç internacional per debilitar els vincles entre els recursos i el conflicte i acabar-los trencant.

Principals conflictes armats, per tipus, 2001-10

L'ÍNDEX DE PAU MUNDIAL 2011

L'índex de pau mundial (IPM) mira de determinar quins trets culturals i quines institucions estan relacionades amb els estats de pau. L'índex classifica 153 països en funció dels seus estats relatius de pau per mitjà de 23 indicadors.

Posició	País	Puntuació
1	Islàndia	1.148
2	Nova Zelanda	1.279
3	Japó	1.287
4	Dinamarca	1.289
5	República Txeca	1.320
28	Espanya	1.641
149	Corea del Nord	3.092
150	Afganistan	3.212
151	Sudan	3.223
152	Iraq	3.296
153	Somàlia	3.379

Islàndia va recuperar el primer lloc gràcies al restabliment de l'estabilitat política. Les nacions insulars solen obtenir bones puntuacions i la majoria ocupa la primera meitat de l'IPM, com també els països petits, estables i democràtics.

Aquestes dades s'han extret de l'apèndix 2A, «Models dels principals conflictes armats, 2001-10», per Lotta Themner i Peter Wallensteen, Uppsala Conflict Data Program (UCDP), a partir de la base de dades de l'UCDP, <<http://www.ucdp.uu.se/database/>>, i l'apèndix 2B, «L'índex de pau mundial 2011», per Camilla Schippa i Daniel Hyslop, Institut per a l'Economia i la Pau.

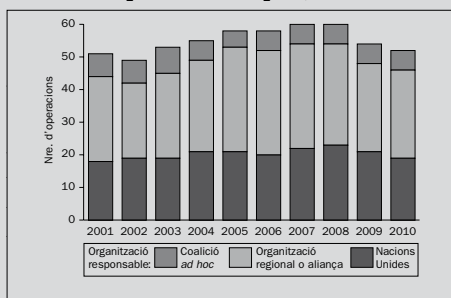
3. OPERACIONS DE PAU: EL CONSENS FRÀGIL

THIERRY TARDY

OPERACIONS DE PAU, 2010

El 2010 es va dur a terme un total de 52 operacions de pau multilaterals en 33 ubicacions. Dues operacions es van finalitzar durant el 2010, amb la qual cosa es va convertir en el segon any consecutiu en què va caure el nombre total d'operacions.

Nombre d'operacions de pau, 2001-10

La tendència a l'alça del nombre total de personal desplegat en operacions de pau va continuar guanyant velocitat, i els totals es van incrementar en un 20 % entre el 2009 i el 2010, fins arribar als 262.842. D'aquests, el 91 % era personal militar, el 6 % policia civil i el 3 % personal civil.

La raó principal d'aquest increment significatiu va ser el reforçament de l'operació de la Força Internacional d'Assistència per a la Seguretat (ISAF) a l'Afganistan dirigida per l'Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord (NATO). El seu nombre d'efectius va passar dels 84.146 el 2009 als 131.730 el 2010, un increment del 57 %. Per cinquè any

L'ampli consens sobre els principis, el propòsit i els mètodes de les operacions de pau contemporànies és cada cop més fràgil. Les característiques fonamentals de les operacions de pau de les Nacions Unides es revisen constantment, però cada cop més manca una interpretació comuna del que han d'aconseguir aquestes operacions. Les operacions de pau presenten un dèficit de compromís entre diferents categories d'estats, divergències en alguns dels paràmetres bàsics de les intervencions i una desconnexió normativa entre els agents estatals consolidats i els nous.

Després de l'onada de desplegaments de la dècada passada, les operacions de l'ONU semblen haver-se estabilitzat i ara l'interès se centra en la consolidació. Amb tot, les necessitats de manteniment i consolidació de la pau continuen sent altes, per bé que les operacions topen cada cop més amb l'oposició dels països on es duen a terme i se'n posa en dubte l'eficàcia per una combinació de sobrecàrrega i poc suport polític. Simultàniament, el consens de què han gaudit les operacions de pau es veu contrarestat per la mateixa naturalesa del model liberal que promouen els agents que participen en el manteniment i la consolidació de la pau. El que hi ha en joc és la qüestió de fins on pot arribar la comunitat internacional a l'hora de mirar d'establir i mantenir la pau mentre manté la legitimitat de la intervenció i el

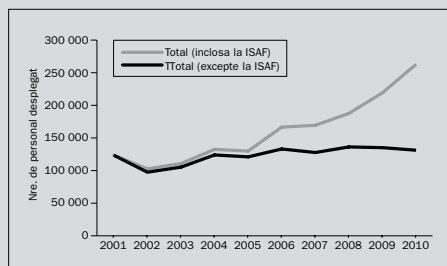
grau d'acceptabilitat en tots els nivells als països on es duen a terme les operacions.

En aquest context, el consens sobre les operacions de pau es podria veure qüestionat per la participació creixent de les potències regionals emergents, en particular del Brasil, l'Índia, Sud-àfrica i la Xina. Les seves contribucions representen un canvi quantitatiu i també qualitatiu per a les operacions de pau, però també representen una amenaça per a l'agenda dominada pel Nord. Les potències emergents enfoquen les operacions de pau segons els seus principis, amb concepcions de la sobirania, la no-ingerència i la responsabilització local que poden xocar contra els mandats actuals de les operacions de pau.

No obstant això, per bé que les normes i les pràctiques existents han estat qüestionades per les potències emergents, el xoc de les agendes normatives amb els països del Nord encara no s'ha materialitzat. Les potències emergents han revelat fins ara un alt grau de pragmatisme que ha fet que les seves polítiques estiguin en consonància amb les pràctiques actuals en lloc de seguir camins fonamentalment diferents. Cal plantejar-se si el manteniment de la pau, en tant que activitat que s'ha de portar a terme amb una relativa discreció, compensa a aquests països l'enfrontament que les divergències normatives podrien implicar, la qual cosa porta, al mateix temps, a plantejar-se quina funció hauran d'exercir les potències emergents en la construcció d'un nou consens sobre les operacions de pau.

consecutiu, la ISAF va ser l'operació de pau multilateral més gran. De fet, el nombre d'efectius desplegats amb la ISAF va superar el nombre total de personal desplegat en totes les operacions sumades.

Personal desplegat en operacions de pau, 2001-10

Les Nacions Unides van continuar sent el principal responsable de les operacions de pau el 2010. La Unió Africana (UA) va ser l'única organització a banda de l'OTAN que va incrementar significativament els desplegaments de personal.

Operacions de pau, per organització, 2010

Organització responsable	Nre. d'operacions	Personal total desplegat
Nacions Unides	20	103.404
Unió Africana	1	7.999
CEEAC	1	880
CEI	1	1.452
UE	12	4.606
OTAN	3	140.354
OEA	1	30
OSCE	7	363
Coalició ad hoc	6	3.754
Total	52	262.842

Aquestes dades s'han extret de l'apèndix 3A, «Operacions de pau multilaterals, 2010», per Sigrún Andrésdóttir, i es basen en la base de dades sobre operacions de pau multilaterals del SIPRI, <<http://www.sipri.org/databases/pko/>>.

4. DESPESA MILITAR

SAM PERLO-FREEMAN, JULIAN COOPER, OLAWALE ISMAIL, ELISABETH SKÖNS
I CARINA SOLMIRANO

DADES SOBRE LA DESPESA MILITAR, 2010

El 2010 la despesa militar es va incrementar en un 1,3 % en termes reals i va arribar als 1,63 bilions de dòlars. La taxa d'increment més lenta en comparació amb anys anteriors es deu en part als efectes diferents de la crisi econòmica mundial.

La despesa militar va créixer més de pressa a l'Amèrica del Sud (5,8 %), l'Àfrica (5,2 %) i Oceania (4,1 %). A l'Àsia i Oceania l'increment va ser només de l'1,4 %, una de les taxes més baixes dels darrers anys, mentre que la despesa militar a Europa va caure en un 2,8 %.

Despesa militar, per regió, 2010

Regió	Despesa (milers de milions de dòlars)
Àfrica	30,1
Nord de l'Àfrica	10,6
Àfrica subsahariana	19,5
Amèrica	791
Amèrica Central i el Carib	6,5
Amèrica del Nord	721
Amèrica del Sud	63,3
Àsia i Oceania	317
Àsia Central i sud d'Àsia	52,1
Est d'Àsia	211
Oceania	25,7
Sud-est d'Àsia	28,7
Europa	382
Oriental	65,5
Occidental i Central	316
Orient Mitjà	111
Total mundial	1.630

Les xifres de la despesa apareixen en dòlars corrents dels EUA (2010).

Tot i que els Estats Units han encapçalat l'increment mundial de la despesa militar durant la darrera dècada, aquesta tendència ha estat seguida per moltes potències regionals emergents (o reemergents) com ara la Xina, el Brasil, l'Índia, Rússia, Sud-àfrica i Turquia. Tots aquests països tenen unes economies que creixen ràpidament i exerceixen funcions clau en matèria econòmica i política a les seves respectives regions i, en alguns casos, mundialment. Aquests sis països també estan avançant com a potències militars i participen en grans programes de modernització militar. A part de Turquia, tots han incrementat la despesa militar, i sovint molt de pressa.

Els motius de la modernització militar d'aquests països i el consegüent increment de la despesa militar són variats. En tots els casos, el creixement econòmic és un factor clau; en cap cas la despesa militar ha crescut més de pressa que el producte interior brut (PIB) des del 2001. El creixement econòmic també pot ser un factor directe, ja que els sous dels soldats tenen en comú, en general, increments salarials.

En alguns d'aquests sis casos, el conflicte actual impulsa la despesa militar. Pel que fa a l'Índia, al conflicte perpetu amb el Pakistan i al Caixmir s'hi ha afegit la creixent rebel·lió naxalita. A Turquia, en canvi, la reducció en la intensitat del conflicte

amb el Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) és un dels factors que ha contribuït a la caiguda de la despesa militar.

Les disputes i les rivalitats regionals també creen un desig de no quedar enrere d'altres països, fins i tot quan les relacions són actualment pacífiques. Pel que fa a la Xina, l'aclaparador domini militar dels Estats Units a la regió és motiu de preocupació, sobretot en relació amb el possible conflicte per Taiwan. Al mateix temps, l'Índia està preocupada pel creixent poder militar de la Xina, ateses les disputes frontereres dels dos països i la rivalitat per la influència a l'oceà Índic. Rússia, per la seva banda, considera que l'ampliació de l'OTAN és una possible amenaça, si és que no ho és ja actualment. Fins i tot a manca de rivalitats regionals, la percepció d'una potència militar com a font de prestigi pot ser un factor de motivació, com en els casos del Brasil, Sud-àfrica i, cada cop més, Turquia.

L'elevada despesa militar pot ser controvertida enfront d'unes necessitats socials més urgents. Al Brasil, aquesta tensió ha donat lloc recentment a canvis en les prioritats pressupostàries pel que fa a la despesa militar. A Sud-àfrica, el recent paquet d'adquisició d'armament ha rebut moltes crítiques per la desviació d'uns fons que s'haurien pogut destinar a la pobresa i a objectius de desenvolupament, i també per la corrupció. A l'Índia, però, la crítica de la societat civil a la despesa militar es veu contrarestanta per la forta preocupació popular que genera el Pakistan.

Els 10 països amb més despesa militar, 2010

Posició	País	Despesa (milers de milions de dòlars)	Percentatge mundial (%)
1	Estats Units	698	43
2	Xina	[119]	[7,3]
3	Regne Unit	59,6	3,7
4	França	59,3	3,6
5	Rússia	[58,7]	[3,6]
6	Japó	54,5	3,3
7	Aràbia Saudita	45,2	2,8
8	Alemanya	[45,2]	[2,8]
9	Índia	41,3	2,5
10	Itàlia	[37,0]	[2,3]
Total mundial		1.630	

[] = Estimació del SIPRI. Les xifres de la despesa apareixen en dòlars corrents dels EUA (2010).

Els deu països que van gastar més en despesa militar l'any 2010 van representar el 75 % de la despesa militar mundial. Els Estats Units representen per si sols el 43 %, molt més que la Xina, en segon lloc.

La proporció del PIB que van destinar a despesa militar els països que més van gastar (la càrrega militar) va variar considerablement, des de tan sols l'1,0 % en el cas del Japó fins al 10,4 % de l'Aràbia Saudita. No obstant això, només tres dels deu països que més van gastar —l'Aràbia Saudita, els Estats Units i Rússia— presenten càrregues militars per sobre de la mitjana mundial del 2,6 %.

La despesa militar d'Espanya va ser de 15.400 milions, el 0,9% del total mundial. Va ser el 17è país amb més despesa militar.

Aquestes dades s'han extret de l'apèndix 4A, «Dades sobre la despesa militar, 2001-10», per Sam Perlo-Freeman, Olawale Ismail, Noel Kelly, Elisabeth Sköns i Carina Solmirano, i es basen en la base de dades sobre despesa militar del SIPRI, <<http://www.sipri.org/databases/milex>>.

5. FABRICACIÓ D'ARMES

SUSAN T. JACKSON

EL TOP 100 DEL SIPRI PER AL 2009

La llista del Top 100 del SIPRI classifica les empreses fabricants d'armes més grans del món (excepte la Xina) d'acord amb les seves vendes d'armes.

Les 10 empreses fabricants d'armes més grans, 2009

Companyia (país)	Vendes d'armes (milions de dòlars)	Beneficis (milions de dòlars)
1 Lockheed Martin	33.430	3.024
2 BAE Systems (RU)	33.250	-70
3 Boeing	32.300	1.312
4 Northrop Grumman	27.000	1.686
5 General Dynamics	25.590	2.394
6 Raytheon	23.080	1.976
7 EADS (transeuropea)	15.930	-1.060
8 Finmeccanica (Itàlia)	13.280	997
9 L-3 Communications	13.010	901
10 United Technologies	11.110	4.179

Les companyies tenen la seu als Estats Units, tret que s'indiqui altrament. Les xifres dels beneficis corresponen a totes les activitats de la companyia i inclouen les vendes no militars.

En general, les vendes d'armes de les companyies del Top 100 van continuar sent altes el 2009. Les vendes totals d'armes del Top 100 del SIPRI es van incrementar en 14.800 milions de dòlars i van arribar als 400.700 milions de dòlars el 2009.

El 2009, una empresa kuwaitiana —la companyia de serveis militars Agility— va entrar per primera vegada al Top 100, en la 34a posició. Les vendes d'armes d'alguns dels més grans fabricants d'armes russos van caure tot i que el Govern rus va continuar invertint en el sector.

Malgrat la crisi financera del 2008 i la recessió econòmica mundial que va desencadenar, els fabricants d'armes i les companyies de serveis militars van continuar la seva tendència a l'alça en les vendes d'armes. Al mateix temps, les adquisicions a gran escala van tornar a la indústria armamentística el 2010, mentre les adquisicions en general van augmentar, en especial les adquisicions per països que no formen part de l'OCDE als mercats d'armes de l'OCDE. És probable que les retallades de la despesa militar que s'han proposat el 2010 a l'Europa occidental i als Estats Units afectin els fabricants d'armes en el futur, però cal veure fins a quin punt.

Les companyies de fora de l'Amèrica del Nord i l'Europa occidental —les regions que ocupen majoritàriament el Top 100 del SIPRI i la indústria armamentística mundial en general— també van mostrar una gran capacitat d'adaptació enfront de la recessió econòmica.

Com a països de l'OCDE més petits fora de la regió euroatlàntica amb fabricants d'armes presents al Top 100 del SIPRI per al 2009, els casos d'Israel, Corea del Sud i Turquia il·lustren les experiències dels petits estats a l'hora d'impulsar indústries armamentístiques competitives a escala mundial. En tots els casos, les infraestructures tecnològiques i industrials subjacents han determinat quan i fins a quin punt

els avenços tecnològics s'han integrat en la fabricació nacional d'armes i si aquesta integració dóna lloc a la modernització tecnològica del país.

L'accés a la tecnologia armamentística per mitjà de les transferències també és un factor bàsic en el desenvolupament de les indústries d'armes nacionals. Un requisit per a la compensació d'inversions a canvi de grans contractes públics d'armes pot donar lloc a transferències de tecnologia, per bé que els Estats Units imposen limitacions a les reexportacions de la seva tecnologia. En canvi, l'activitat militar de recerca i desenvolupament finançada amb fons nacionals permet el control nacional de la tecnologia resultant.

Participació nacional o regional en la venda d'armes per al Top 100 del SIPRI el 2009

Regió/ país	Nre. de companyies	Vendes d'armes (milers de milions de dòlars)
Estats Units	45	247,2
Europa occidental	33	120,3
Rússia	6	9,2
Japó	4	6,5
Israel	3	6,3
Índia	3	4,5
Corea del Sud	2	1,9
Kuwait	1	2,5
Singapur	1	1,5
Canadà	1	0,7
Turquia	1	0,6
Total	100	400,7

Les xifres corresponen a les vendes d'armes de les empreses del Top 100 amb seu a cada país o regió, incloent-hi les seves filials a l'estranger, no pas les vendes d'armes que s'han fabricat en aquell país o regió.

ADQUISICIONS DE LA INDÚSTRIA ARMAMENTÍSTICA, 2010

Tot i que no es van produir adquisicions de companyies fabricants d'armes per valor de més de mil milions de dòlars el 2009, el 2010 n'hi va haver tres.

Les adquisicions més grans en la indústria armamentística de l'OCDE, 2010

Empresa compradora	Empresa adquirida	Valor del tracte (milions de dòlars)
Babcock	VT Group	2.000
Cerberus Capital Management	DynCorp	1.500
Triumph Group	Vought Aircraft	1.440

Aquestes dades s'han extret de l'apèndix 5A, «Les empreses fabricants d'armes més grans del Top 100 del SIPRI, 2009», per Susan T. Jackson, i l'apèndix 5B, «Principals adquisicions de la indústria armamentística, 2010», per Vincent Boulanin.

6. TRANSFERÈNCIES INTERNACIONALS D'ARMES

PAUL HOLTOM, MARK BROMLEY, PIETER D. WEZEMAN I SIEMON T. WEZEMAN

ELS PROVEÏDORS I ELS RECEPTORS DE GRANS ARMES CONVENCIONALS

La tendència de les transferències de grans armes convencionals, 2001-10

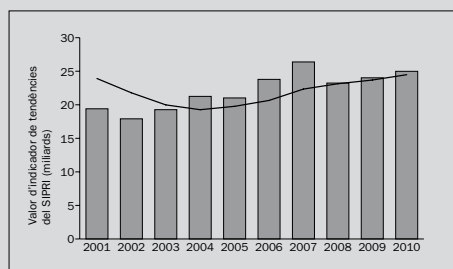

Diagrama de barres: totals anuals; línia: mitjana mòbil de cinc anys (traçada a l'últim any de cada període de cinc anys).

Els cinc principals proveïdors de grans armes convencionals, 2006-10

Proveïdor	Proporció d'exportacions mundials d'armes (%)	Principals receptors (proporció de les transferències del proveïdor)
Estats Units	30	Corea del Sud (14%) Austràlia (9%) UEA (8%)
Rússia	23	Índia (33%) Xina (23%) Algèria (13%)
Alemanya	11	Grècia (15%) Sud-àfrica (11%) Turquia (10%)
França	7	Singapur (23%) UEA (16%) Grècia (12%)
Regne Unit	4	Estats Units (23%) Aràbia Saudita (19%) Índia (10%)

Continuant la tendència a l'alça, el volum de les transferències internacionals de les grans armes convencionals del període 2006-10 va ser un 24 % superior al període 2001-2005.

Els Estats Units i Rússia van ser els principals exportadors de grans armes convencionals el 2006-10, amb un 53 % del volum de les exportacions. Els principals receptors van ser països asiàtics. Les consideracions en matèria de política econòmica i exterior van continuar sent un dels eixos en les seves decisions respectives sobre les exportacions d'armes. L'administració dels Estats Units ha fet propostes per reformar els seus controls a l'exportació per impedir que les armes i la tecnologia arribin a adversaris i per afavorir les transferències a aliats. La decisió de Rússia del 2010 de cancel·lar el lliurament dels sistemes de defensa antiaèria S-300 a l'Iran és important per fomentar la seva reputació de proveïdor «fiable».

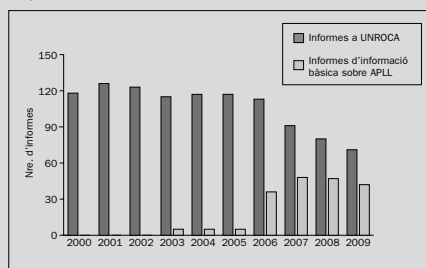
La principal regió receptora del 2006-10 va ser Àsia i Oceania (que representa el 43 % de les importacions de grans armes convencionals), seguida d'Europa (21 %) i l'Orient Mitjà (17 %). L'Índia va ser el principal receptor de grans armes convencionals el 2006-10 i va deixar la Xina en segona posició. Corea del Sud (6 %), el Pakistan (5 %) i Grècia (4 %) van ser els altres principals receptors.

Tot i que tant l'Índia com el Pakistan han importat grans quantitats d'armes per contrarestar les amenaces externes contra la seguretat, els problemes de seguretat interior són ara per ara la qüestió més urgent per al Pakistan i també un motiu de gran preocupació a l'Índia. Aquest país és l'objectiu d'una intensa competència entre proveïdors per aconseguir contractes milionaris, en concret d'avions de combat i submarins. El Pakistan depèn de l'ajuda militar dels Estats Units i dels préstecs tous xinesos per pagar la major part de les seves adquisicions. És probable que tots dos països continuïn sent grans receptors en els pròxims anys.

Els estats membres de la Unió Europea estan obligats a aplicar criteris relacionats amb la prevenció de conflictes a l'hora de prendre decisions sobre sol·licituds de certificats d'exportació. S'ha elaborat un marc per tal que els membres de la UE harmonitzin la interpretació d'aquests criteris, juntament amb els que són d'aplicació als drets humans i el desenvolupament econòmic. No obstant això, durant el període 2006-10 les divisions entre els estats membres de la UE al voltant de la interpretació dels criteris relacionats amb la prevenció de conflictes ha estat especialment evident pel que fa a Israel, Geòrgia i Rússia. Les diferències entre els membres de la UE estan relacionades en gran part amb el tradicional comerç d'armes i els vincles de seguretat amb certs estats, així com amb els interessos nacionals en matèria de seguretat i economia en un sentit més general.

Informes a UNROCA, 2000-9

TRANSPARÈNCIA EN LES TRANSFERÈNCIES D'ARMES

Les dades oficials i d'accés al públic sobre les transferències d'armes són importants per avaluar les polítiques de contractació i exportació d'armes dels estats. No obstant això, la publicació de dades sobre les vendes i adquisicions d'armes és una qüestió delicada per a gairebé tots els estats.

El Registre d'Armes Convencionals de les Nacions Unides (UNROCA) és el mecanisme internacional bàsic de transparència oficial pel que fa a les transferències d'armes. La recent tendència a la baixa en la participació dels estats a UNROCA va continuar durant el 2010. Només 72 estats van presentar informes sobre les seves transferències d'armes durant el 2009, entre els quals 43 notificacions sobre transferències d'armes petites i lleugeres (APLL).

Des de principis dels anys noranta, cada cop més governs han publicat informes nacionals sobre les exportacions d'armes. El gener del 2011, 34 estats havien publicat almenys un informe nacional sobre exportacions d'armes des del 1990, i trenta ho han fet des del 2008.

Aquestes dades s'han extret del capítol 6, l'apèndix 6A, «Els proveïdors i els receptors de grans armes convencionals», pel Programa de Transferències d'Armes del SIPRI, i l'apèndix 6C, «Transparència en les transferències d'armes», per Mark Bromley i Paul Holtom, i es basen en part en la base de dades sobre transferències d'armes del SIPRI, <<http://www.sipri.org/databases/armstransfers/>>.

7. POTÈNCIES NUCLEARS MUNDIALS

SHANNON N. KILE, VITALY FEDCHENKO, BHARATH GOPALASWAMY
I HANS M. KRISTENSEN

POTÈNCIES NUCLEARS MUNDIALS, 2011

País	Caps desplegats	Altres caps	Total
Estats Units	2.150	6.350	8.500
Rússia	2.427	8.570	11.000
Regne Unit	160	65	225
França	290	10	300
Xina	..	200	240
Índia	..	80–100	80–100
Pakistan	..	90–110	90–110
Israel	..	80	80
Total	5.027	15.500	20.530

Totes les estimacions són aproximades i consten a partir de gener del 2011.

ESTOCS MUNDIALS I PRODUCCIÓ DE MATERIALS FÍSSILS, 2010

En el 2010, els estocs mundials d'urani altament enriquit (UAE) van totalitzar aproximadament 1.270 tones (no s'hi inclouen les 208 tones que s'han de diluir). Els estocs militars mundials de plutoni separat van totalitzar aproximadament 237 tones i els estocs civils van totalitzar 248 tones.

França, els Estats Units, el Regne Unit, Rússia i la Xina han produït UAE i plutoni. L'Índia, Israel i Corea del Nord han produït sobretot plutoni, i el Pakistan sobretot UAE per a armes. Tots els estats amb una indústria nuclear civil tenen una certa capacitat per produir materials fissils.

Aquestes dades s'han extret del capítol 7 i l'apèndix 7A, «Estocs mundials i producció de materials fissils, 2010», per Alexander Glaser i Zia Mian, Grup Internacional sobre Materials Fissils.

El gener del 2011, vuit estats —els Estats Units, Rússia, el Regne Unit, França, la Xina, l'Índia, el Pakistan i Israel— disposaven de més de 20.500 armes nuclears, entre les quals figuren armes operatives, armes de reposició, tant les emmagatzemades actives com les inactives, i armes intactes programades per al seu desmantellament. D'aquesta xifra total, més de 5.000 armes nuclears estan desplegades i preparades per ser utilitzades, entre les quals gairebé 2.000 que es mantenen en un estat d'alerta operativa alta.

Els cinc estats que disposen legalment d'armes nuclears, segons la definició del Tractat de No-Proliferació (TNP) del 1968 —els Estats Units, França, el Regne Unit, Rússia i la Xina— estan desplegant nous sistemes d'armes nuclears o bé han anunciat la seva intenció de fer-ho en el futur; cap d'aquests països no sembla preparat per renunciar als seus arsenals nuclears en un futur immediat.

L'Índia i el Pakistan, que juntament amb Israel són *de facto* estats que disposen d'armes nuclears fora del TNP, continuen desenvolupant nous sistemes balístics i de creuer compatibles amb les armes nuclears i també estan ampliant la seva capacitat per produir matèria fissil per a fins militars. Sembla ser que Israel està esperant veure com evoluciona la situació amb el programa nuclear de l'Iran.

Es creu que Corea del Nord ha produït prou plutoni per construir un petit nombre d'ogives nuclears, però no hi ha informació pública per verificar que disposa d'armes nuclears operatives.

8. CONTROL D'ARMES NUCLEARS I NO-PROLIFERACIÓ

SHANNON N. KILE

L'any 2010 va presenciar avenços en les iniciatives bilaterals i multilaterals per promoure el desarmament nuclear i la no-prolifерació. El 8 d'abril del 2010, Rússia i els Estats Units van signar el Tractat sobre Mesures per a la Ulterior Reducció i Limitació de les Armes Ofensives Estratègiques (Nou START), que obliga a aplicar noves reduccions en les seves forces nuclears estratègiques desplegades. El tractat preserva els principals elements del règim de verificació complet del START del 1991, ja vençut, el principal mitjà amb el qual Rússia i els Estats Units van supervisar les forces nuclears estratègiques de l'altra part. Arran de l'entrada en vigor del Nou START el 5 de febrer del 2011, semblava que hi havia poques perspectives a curt termini per negociar reduccions més profundes de les forces nuclears russes i nord-americanes.

El maig, la novena conferència de revisió quinquennal del Tractat de No-Proliferació (TNP) va ser àmpliament aclamada com un èxit quan els estats participants van adoptar per consens un document final. El document contenia recomanacions per promoure els principis i els objectius del tractat, com ara mesures per crear una zona lliure d'armes de destrucció massiva a l'Orient Mitjà. No obstant això, les discussions mantingudes durant la conferència van revelar que encara hi ha profundes divisions entre els estats part —sobretot

entre els que disposen d'armes nuclears i els que no— sobre els objectius bàsics del TNP. Aquestes divisions plantegen dubtes sobre les perspectives de progrés en l'aplicació fins i tot de les mesures modestes plasmades en el document final.

També durant el 2010 els Estats Units van acollir una cimera sobre seguretat nuclear que va reunir caps d'estat i de govern per parlar sobre com es pot reduir el risc de terrorisme nuclear i com es pot incrementar la seguretat dels materials i les instal·lacions nuclears. Tot i que la reunió no va donar lloc a noves iniciatives conjuntes, una sèrie d'estats participants va anunciar mesures per adoptar o aplicar una sèrie de convencions, acords i mesures existents per potenciar la seguretat nuclear i combatre el tràfic il·legal de materials nuclears.

El 2010 es va progressar poc a l'hora de resoldre les controvèrsies arrelades sobre els programes nuclears de l'Iran i Corea del Nord, que han estat l'origen de preocupacions internacionals. Aquestes preocupacions es van accentuar quan Corea del Nord va revelar que havia construït una planta d'enriquiment d'urani no declarada anteriorment. A l'Iran, l'OIEA va continuar sense poder resoldre les qüestions sobre les activitats nuclears amb possible caràcter militar, mentre que l'Iran va patir problemes tècnics amb el seu programa d'enriquiment d'urani.

9. REDUCCIÓ DE LES AMENACES CONTRA LA SEGURETAT QUE REPRESENTEN ELS MATERIALS QUÍMICS I BIOLÒGICS

JOHN HART I PETER CLEVESTIG

En els àmbits internacional, nacional i regional, l'any 2010 els estats van continuar desenvolupant estratègies per prevenir i remeiar els efectes de la possible utilització indeguda de materials químics i biològics tòxics amb fins hostils.

Les parts de la Convenció sobre Armes Biològiques i Tòxiques (CABT) van celebrar les reunions finals del procés entre sessions 2007-10 i es van preparar per a la Setena Conferència dels Estats Part, que se celebrarà el desembre del 2011. Els avenços científics i tecnològics, com ara la creixent interconnexió entre la química i la biologia, són un gran repte per a la CABT, un repte que serà molt important en els pròxims anys.

El nou director general de l'Organització per a la Prohibició de les Armes Químiques (OPAQ) va constituir un òrgan assessor per revisar l'aplicació de la Convenció sobre Armes Químiques del 1993 (CAQ), prestant especial atenció a l'estructuració de les activitats de la convenció un cop s'hagi acabat la destrucció de les reserves d'armes químiques, en algun moment després del 2012. L'Iran i Rússia van qüestionar que el Regne Unit i els Estats Units haguessin complert plenament les disposicions de la CAQ pel que fa a la declaració i la destrucció verificada per l'OPAQ de les municions químiques recuperades a l'Iraq el 2003.

Les parts de la CAQ han d'interpretar d'una manera més clara la funció de la

convenció a favor de la pau i la seguretat internacionals un cop les reserves d'armes químiques hagin estat pràcticament destruïdes. Si no, es corre el risc que el valor operatiu diari que es concedeix al règim es vegi afectat. Determinar què constitueix un incompliment d'una obligació de la convenció és un tema recurrent que els estats han de continuar abordant de manera activa i constructiva.

Durant la Reunió d'Experts de la CABT, l'Oficina d'Afers de Desarmament de l'ONU va consignar els avenços en el mecanisme del secretari general per investigar les acusacions d'ús d'una arma biològica: 41 països han nomenat un total de 237 experts i 42 laboratoris associats, objectiu que havia fomentat una resolució de l'Assemblea General de l'ONU el 2006.

El maig del 2010 van sorgir una sèrie de notícies sobre greus danys agrícoles causats per una plaga poc habitual que afectava les roselles a l'Afganistan. Aquesta plaga va comportar una reducció estimada del 48 % en els rendiments de l'opi en relació amb el 2009 i es va especular que podria haver estat provocada deliberadament. Aquestes acusacions van posar de manifest la dificultat de distingir entre violacions fonamentals i tècniques del dret internacional i la possible funció d'una forma de litigi legal polititzat amb l'objectiu de posar en dubte el comportament d'altres estats.

10. CONTROL D'ARMES CONVENCIONALS I FOMENT DE MESURES DE CONFIANÇA I SEGURETAT

ZDZISLAW LACHOWSKI

El renovat interès i el diàleg al voltant del control d'armes convencionals i les mesures per fomentar la confiança i la seguretat (MFCS) no va decaure el 2010. El diàleg europeu sobre el control d'armes va avançar per dues vies: el règim del Tractat sobre les Forces Armades Convencionals a Europa del 1990 (Tractat FCE) i el del Document de Viena sobre MFCS, la darrera adaptació dels quals es va produir el 1999. Aquest «reajustament», expressat en els renovats esforços per actualitzar tots dos règims, també va incloure nombroses propostes pel que fa al control d'armes convencionals i les iniciatives per fomentar la confiança que formaran part del concepte global per a la futura tasca de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) en aquest àmbit i que persistirà fins més enllà del 2010.

Tot i que el Tractat FCE es va mantenir en suspens a causa del desacord de Rússia amb la seva equitat i adequació, els estats part van explorar altres opcions per sortir d'aquest punt mort. La proposta de l'OTAN del juny del 2010 de desenvolupar un nou marc per reforçar el control d'armes convencionals i la transparència a Europa va preparar el terreny per a un diàleg constructiu, i Rússia ha reconegut que els seus interessos de seguretat s'estan tenint en compte seriosament.

El mètode incremental per abordar el Document de Viena de les MFCS sembla factible, i les MFCS estan recuperant el

seu valor dins del diàleg sobre qüestions militars i de seguretat. L'experiència dels darrers anys ha empès els estats participants de l'OSCE a fer un gran esforç per adaptar aquest instrument útil d'obertura, transparència i tranquil·litat a fi de fer front als riscos i els problemes actuals i futurs. La segona conferència de revisió del Tractat dels Cels Oberts va reafirmar la seva pertinència com a instrument per fomentar la confiança.

No obstant això, el control d'armes a Europa no és autònom i en bona mesura depèn dels interessos estratègics dels principals agents de l'escena euroatlàntica. Els resultats insubstancials de la cimera de l'OSCE a Astana, Kazakhstan, van alentir l'impuls cap a objectius ambiciosos en aquest camp.

Mundialment, molts estats comparteixen avui l'interès per un tractat sobre el comerç d'armes (TCA), per bé que no és tan evident com es pot acordar la redacció d'un tractat com aquest. Els estats no han estat capaços d'arribar a un consens sobre l'abast i altres paràmetres d'aquest tractat, com ara els tipus d'armes que ha de cobrir; les normes que s'han d'aplicar a l'hora de prendre les decisions sobre la importació i l'exportació d'armes, i les qüestions sobre com s'ha de compartir, supervisar i verificar la informació. La reunió del comitè preparatori del TCA el juliol del 2010 a Nova York va fer avenços, però encara s'han de resoldre nombroses qüestions destacades el 2011 i el 2012.

11. CONTROLS ESTRATÈGICS DEL COMERÇ: LLUITA CONTRA LA PROLIFERACIÓ D'ARMES DE DESTRUCCIÓ MASSIVA

SIBYLLE BAUER, AARON DUNNE I IVANA MIČIĆ

EMBARGAMENTS D'ARMES MULTILATERALS, 2010

El 2010 hi havia en vigor 29 embargaments d'armes multilaterals obligatoris, dirigits a un total de 16 objectius, entre els quals governs, forces no governamentals i una xarxa transnacional. Les Nacions Unides van imposar 12 d'aquests embargaments, la Unió Europea (UE) en va imposar 16 i la Comunitat Econòmica dels Estats de l'Àfrica Occidental (ECOWAS) en va imposar un.

El Consell de Seguretat de l'ONU no va imposar cap embargament d'armes nou el 2010, però sí que va ampliar el seu embargament d'armes sobre l'Iran. L'embargament d'armes de l'ONU sobre Sierra Leone es va aixecar.

Deu dels 16 embargaments de la UE eren aplicacions d'embargaments d'armes de l'ONU. A més, dos embargaments d'armes de la UE van diferir dels embargaments de l'ONU pel que fa al seu abast o cobertura i quatre no tenien equivalents a l'ONU. Durant el 2010, la UE va imposar un altre embargament, en aplicació de l'embargament de l'ONU sobre Eritrea imposat el desembre del 2009, i va aixecar el seu embargament sobre Sierra Leone, que havia estat l'aplicació d'un embargament de l'ONU. L'embargament de l'ECOWAS va ser l'únic imposat per una organització multilateral durant el 2010.

El 2010 es van denunciar violacions importants dels embargaments de l'ONU sobre Corea del Nord, la Costa d'Ivori, l'Iran i Somàlia.

El debat internacional i l'activitat associada al voltant de la proliferació d'armes de destrucció massiva ha passat de l'interès tradicional per controlar les exportacions a englobar una àmplia sèrie d'activitats, com ara el control del trànsit, el transbordament, el finançament i la intermediació. Això reflecteix el caràcter evolutiu de la contractació de programes d'armes de destrucció massiva i la necessitat d'adoptar nous conceptes legals i eines per fer complir la llei a fi de lluitar contra l'amenaça que un estat o un agent no estatal obtingui o desenvolupi aquesta mena d'armes.

En aquest sentit, per aplicar les resolucions del Consell de Seguretat de les Nacions Unides i altres normes més àmplies de control d'armes, els països han començat a potenciar les iniciatives nacionals, regionals i internacionals per fomentar la capacitat i l'assistència tècnica. Això és especialment rellevant en el cas de la Resolució 1540, que imposa obligacions vinculants a tots els estats perquè creïn controls nacionals per impedir la proliferació d'armes de destrucció massiva i els seus vectors. Durant l'any 2010 l'ONU va completar una sèrie de seminaris regionals i subregionals per augmentar la sensibilització i prestar assistència en el procés d'execució.

La UE va respondre als requisits de la Resolució 1540 adoptant un reglament revisat sobre articles de doble ús el 2009 que amplia els controls més enllà de les exportacions al trànsit i la intermediació. El 2010 la UE va

començar a ampliar l'abast geogràfic i temàtic de la seva cooperació en matèria de no-prolifерació.

Com a complement de la major cooperació internacional hi ha mesures coercitives pensades per canviar els comportaments dels estats i dels agents no estatals que es considera que representen amenaces contra la seguretat internacional. Entre aquestes mesures figuren les sancions de l'ONU que miren de lluitar contra el finançament de la proliferació i de prohibir la circulació dels articles relacionats amb la proliferació. En el cas del finançament de la proliferació, El Grup de Treball d'Activitat Financeres ha demostrat ser un vehicle relativament eficaç per explorar la qüestió i orientar sobre l'aplicació de contramesures.

Embargaments d'armes multilaterals en vigor durant el 2010

Embargaments d'armes de les Nacions Unides

Al-Qaeda, els talibans i individus i entitats associats

República Democràtica del Congo (FNG)

Corea del Nord

Costa d'Ivori

Eritrea

Iran

Iraq (FNG)

Líban (FNG)

Libèria (FNG)

Sierra Leone (FNG)

Somàlia

Sudan (Darfur)

Embargaments d'armes de la Unió Europea

Al-Qaeda, els talibans i individus i entitats associats *

República Democràtica del Congo (FNG)*

Corea del Nord*

Costa d'Ivori*

Eritrea*

Guinea

Iran

Iraq (FNG)*

Líban (FNG)*

Libèria (FNG)*

Myanmar

Sierra Leone (FNG)*

Somàlia (FNG)*

Sudan

Xina

Zimbabue

Embargaments d'armes de l'ECOWAS

Guinea

FNG = forces no governamentals.

* = aquests deu embargaments de la UE són aplicacions d'embargaments de l'ONU. Els altres embargaments de la UE difereixen dels embargaments equivalents de l'ONU o no tenen equivalent dins de l'ONU.

Aquestes dades s'han extret de l'apèndix 11A, «Embargaments d'armes multilaterals, 2010», per Pieter D. Wezeman i Noel Kelly.

ANNEXOS: ACORDS DE CONTROL D'ARMES I DESARMAMENT, ORGANISMES INTERNACIONALS DE COOPERACIÓ EN MATÈRIA DE SEGURETAT, CRONOLOGIA

NENNE BODELL

L'annex A, «Acords de control d'armes i desarmament», consta de resums dels tractats, les convencions, els protocols i els acords multilaterals i bilaterals relatius al control d'armes i el desarmament, i n'enumera els signataris i els estats que en són part.

L'annex B, «Organismes internacionals de cooperació en matèria de seguretat», descriu les principals organitzacions internacionals i intergovernamentals, els organismes encarregats de l'aplicació dels tractats i els règims de control de les exportacions que tenen l'objectiu de promoure la seguretat, l'estabilitat, la pau i el control d'armes, i n'enumera els membres o participants.

L'annex C, «Cronologia del 2010», enumera els episodis importants del 2010 relacionats amb els armaments, el desarmament i la seguretat internacional.

Acords de control d'armes i desarmament en vigor, 1 de gener del 2011

1925 Protocol per a la Prohibició de l'Ús en la Guerra de Gasos Asfixiants, Tòxics o d'Altres, i dels Mètodes Bacteriològics amb Finalitats Bèl·liques (Protocol de Ginebra del 1925) 1948 Convenció sobre la Prevenció i la Sanció del Delicte de Genocidi (Convenció sobre el Genocidi) 1949 Convenció de Ginebra (IV) sobre la Protecció dels Civils en Temps de Guerra 1959 Tractat Antàrtic	1963 Tractat de Prohibició d'Assaigs Nuclears a l'Atmosfera, l'Espai Exterior i el Fons Marí (Tractat de Prohibició Parcial d'Assaigs Nuclears, TPPAN) 1967 Tractat sobre els Principis que han de Regir les Activitats dels Estats en l'Exploració i la Utilització de l'Espai Ultraterrestre, Inclosa la Lluna i Altres Cossos Celestes (Tractat de l'Espai Ultraterrestre) 1967 Tractat de Proscripció de les Armes Nuclears a l'Amèrica Llatina i el Carib (Tractat de Tlatelolco) 1968 Tractat de No-Proliferació d'Armes Nuclears (Tractat de No-Proliferació, TNP) 1971 Tractat per a la Prohibició de l'Emplaçament d'Armes Nuclears i Altres Armes de Destrucció Massiva als Fons Marins i Oceànics o al Subsòl (Tractat sobre els Fons Marins) 1972 Convenció sobre la Prohibició del Desenvolupament, la Producció i l'Emmagatzematge d'Armes Bacteriològiques (Biològiques) i Tòxiques i sobre la seva Destrucció (Convenció sobre Armes Biològiques i Tòxiques, CABT) 1974 Tractat sobre la Limitació d'Assaigs Nuclears Subterranis (Tractat sobre la Prohibició Parcial dels Assaigs Nuclears, TPPAN) 1976 Tractat sobre les Explosions Nuclears Subterrànies amb Finalitats

- Pacífiques (Tractat sobre Explosions Nuclears Pacífiques, TENP)
- 1977 Convenció sobre la Prohibició d'Utilitzar Tècniques de Modificació Ambiental amb Finalitats Militars o Hostils (Convenció sobre la Modificació Ambiental)
- 1977 Protocols I i II Addicionals a les Convencions de Ginebra del 1949 i Relatius a la Protecció de les Víctimes de Conflictes Armats Internacionals i No Internacionals
- 1980 Convenció sobre la Protecció Física dels Materials Nuclears
- 1981 Convenció sobre Prohibicions o Restriccions de l'Ús de Certes Armes Convencionals que puguin considerar-se Excessivament Nocives o d'Efectes Indiscriminats (Convenció CAC, o Convenció sobre «Armes Inhumanes»)
- 1985 Tractat de la Zona Lliure Nuclear del Pacífic Sud (Tractat de Rarotonga)
- 1987 Tractat sobre l'Eliminació de Míssils de Curt i Mitjà Abast (Tractat INF)
- 1990 Tractat sobre les Forces Armades Convencionals a Europa (Tractat FCE)
- 1992 Tractat dels Cels Oberts
- 1993 Convenció sobre la Prohibició del Desenvolupament, la Producció, l'Emmagatzematge i l'Ús d'Armes Químiques i sobre la seva Destrucció (Convenció sobre Armes Químiques, CAQ)
- 1995 Tractat de la Zona Lliure d'Armes Nuclears del Sud-Est Asiàtic (Tractat de Bangkok)
- 1996 Tractat sobre una Zona Lliure d'Armes Nuclears a l'Àfrica (Tractat de Pelindaba)
- 1996 Acord sobre el Control Subregional d'Armament (Acord de Florència)
- 1997 Convenció Interamericana contra la Fabricació i el Tràfic Il·lícits d'Armes de Foc, Municions, Explosius i Altres Materials Relacionats
- 1997 Convenció sobre la Prohibició d'Ús, Emmagatzematge, Fabricació i Transferència de Mines Terrestres Antipersona i sobre la seva Destrucció (Convenció de MAP)
- 1999 Convenció Interamericana sobre Transparència en les Adquisicions d'Armes Convencionals
- 1999 Document de Viena del 1999 sobre Mesures per Fomentar la Confiança i la Seguretat
- 2006 Convenció de la CEDEAO sobre Armes Petites i Armes Lleugeres, Municions i Altres Materials Relacionats
- 2006 Tractat per a l'Establiment d'una Zona Lliure d'Armes Nuclears a l'Àsia Central (Tractat de Semipalatinsk)
- 2008 Convenció sobre les Bombes de Dispersió
- 2010 Tractat sobre les Mesures per a la Ulterior Reducció i Limitació de les Armes Ofensives Estratègiques (Nou START, Tractat de Praga)
- Acords que encara no estaven en vigor l'1 de gener del 2011**
- 1996 Tractat per a la Prohibició Completa dels Assaigs Nuclears (CTBT)
- 1999 Acord sobre l'Adaptació del Tractat FCE
- 2010 Convenció de l'Àfrica Central per al Control de les Armes Petites i les Armes Lleugeres, Les Municions i Totes les Parts i els Components que Es Poden Utilitzar per a la Seva Fabricació, Reparació i Muntatge (Convenció de Kinshasa)

LA RECERCA DEL SIPRI

L'agenda de recerca del SIPRI és àmplia i està en constant evolució, sempre és de gran actualitat i gaudeix d'una elevada demanda. El SIPRI és reconegut arreu del món per la comunitat normativa, els experts, els mitjans de comunicació i el públic per la seva autoritat i objectivitat. Tota la recerca del SIPRI es basa en fonts obertes, la qual cosa permet que es verifiqui de manera independent.

La Xina i la seguretat mundial

La seguretat euroatlàntica

La salut i la seguretat mundial

La seguretat i la governança a l'Àfrica

Les tendències en el conflicte armat

El manteniment i la consolidació de la pau

La despesa militar

La indústria armamentística

Les transferències internacionals d'armes

La no-prolifерació nuclear

El control d'armes químiques i biològiques

El control d'armes convencionals

Els controls de l'exportació

Les armes petites i les armes lleugeres

LES BASES DE DADES DEL SIPRI

Les bases de dades del SIPRI són el fonament de bona part de la seva recerca i les seves anàlisis, i són una font incomparable de dades bàsiques sobre armaments, desarmament i seguretat internacional.

Dades sobre relacions internacionals i tendències de seguretat (FIRST)

Proporciona un sistema federat de bases de dades sobre temes relacionats amb les relacions internacionals i la seguretat, accessibles a través d'una única interfície d'usuari integrada.

<http://www.sipri.org/databases/first/>

Base de dades sobre operacions de pau multilaterals del SIPRI

Ofereix informació sobre totes les operacions de pau de l'ONU i fora de l'ONU que s'han dut a terme des del 2000, com ara la ubicació, les dates de desplegament i operació, el mandat, els països participants, el nombre de personal, els costos i les baixes.

<http://www.sipri.org/databases/pko/>

Base de dades sobre despesa militar del SIPRI

Aporta sèries temporals coherents sobre la despesa militar de 172 països des del 1988, la qual cosa permet comparar la despesa militar dels països: en la moneda local, a preus corrents; en dòlars EUA, a preus constants i els tipus de canvi; i com a proporció del PIB.

<http://www.sipri.org/databases/milex/>

Base de dades sobre transferències d'armes del SIPRI

Mostra totes les transferències internacionals en set categories de grans armes convencionals des del 1950, la font d'informació d'accés públic sobre transferències d'armes convencionals més exhaustiva.

<http://www.sipri.org/databases/armstransfers/>

Base de dades sobre embargaments d'armes del SIPRI

Proporciona informació sobre tots els embargaments d'armes multilaterals aplicats des del 1988.

<http://www.sipri.org/databases/embargoes/>

EL TREBALL DE LA FUNDACIÓ PER LA PAU EN DESARMAMENT

Campanya Armes Sota Control (ASC)

Seguiment de les exportacions d'armes realitzades per l'Estat espanyol.

Tractat internacional de Comerç d'Armes (TCA)

Participació en la campanya per a un tractat que reguli el comerç internacional d'armes.

Stop Bombes de Dispersió

Suport a la campanya que ha impulsat la convenció que prohibeix les bombes de dispersió.

Stop Inversions Explosives

Impuls de la campanya per posar fi a les inversions financeres en bombes de dispersió.

IANSA

(International Action Network on Small Arms – Xarxa Internacional d'Acció sobre Armes Lleugeres)

Sensibilització per a la prevenció de la violència armada.

ICAN

(International Campaign to Abolish Nuclear Weapons – Campanya Internacional per a l'Abolició de les Armes Nuclears)

Participació en la xarxa internacional d'ONG que demana la prohibició total de les armes nuclears.

PUBLICACIONS RECENTS DE LA FUNDACIÓ PER LA PAU SOBRE DESARMAMENT

Cap a l'abolició de les armes nuclears

Fundació per la Pau
Barcelona 2011

Análisis de las exportaciones españolas de material de defensa y doble uso 2010

Fundació per la Pau et alt.
Madrid / Barcelona 2011

INSTRUCCIONS PER FER COMANDES DEL SIPRI YEARBOOK 2011

SIPRI Yearbook 2011: Armaments, Disarmament and International Security

Publicat el juliol del 2011 per Oxford University Press en nom del SIPRI

ISBN 978-0-19-969552-2, tapa dura, 562 pàg., 100 £/185 \$

Els compradors de l'edició impresa també tindran accés al SIPRI Yearbook en línia, <<http://www.sipriyearbook.org/>>.

El *SIPRI Yearbook 2011* es pot comprar a llibreries, a la majoria de llibreries en línia o directament d'Oxford University Press en línia a <<http://www.oup.com/>>, per telèfon (Regne Unit: +44 1536-741 017; Estats Units: +1 800-451 7556), fax (Regne Unit: +44 1536-454 518; Estats Units: +1 919-677 1303) o correu electrònic (Regne Unit: book.orders@oup.co.uk; Estats Units: customers@oup-usa.org).

Per a més detalls, visiteu <<http://www.sipri.org/yearbook/>>

TRADUCCIONS

El *SIPRI Yearbook 2011* es traduirà al

- xinès per l'Associació Xinesa de Control d'Armes i Desarmament (CACDA), Pequín, <<http://www.cacda.org.cn/>>
- rus per l'Institut d'Economia Mundial i Relacions Internacionals de Moscou (IMEMO), <<http://www.imemo.ru/>>
- ucraïnès pel Centre Razumkov (Centre Ucraïnès d'Estudis Econòmics i Polítics), Kíev, <<http://www.uceps.org/>>

Per a més detalls, poseu-vos en contacte amb aquestes organitzacions.

ALTRES PUBLICACIONS RECENTS DEL SIPRI D'OUP

SIPRI Yearbook 2010: Armaments, Disarmament and International Security

Governing the Bomb: Civilian Control and Democratic Accountability of Nuclear Weapons, editat per Hans Born, Bates Gill i Heiner Hänggi

Enforcing European Union Law on Exports of Dual-Use Goods, SIPRI Research Report no. 24, per Anna Wetter

Edició catalana a cura de:

Fundació per la Pau

Amb el suport de:

SIPRI YEARBOOK 2011

Armaments, Disarmament and International Security

L'anuari del SIPRI és un compendi de dades i anàlisis en els àmbits de:

- la seguretat i els conflictes
- la despesa militar i els armaments
- la no-prolifерació, el control d'armes i el desarmament

Aquest quadern resumeix la 42a edició de l'anuari del SIPRI, que parla dels fets esdevinguts durant el 2010 en:

- els principals conflictes armats
- les operacions de pau multilaterals
- la despesa militar
- la fabricació d'armes
- les transferències internacionals d'armes
- les potències nuclears mundials i els estocs i la fabricació de materials físsils
- el control d'armes nuclears i la no-prolifерació
- la reducció de les amenaces contra la seguretat que representen els materials químics i biològics
- el control d'armes convencionals i les mesures de foment de la seguretat i de la confiança
- els controls estratègics del comerç
- els embargaments d'armes multilaterals

així com estudis especials sobre:

- la corrupció i el comerç d'armes
- els recursos naturals i els conflictes armats
- el fràgil consens en les operacions de pau

i amplis annexos sobre els acords de control d'armes i desarmament, els organismes internacionals de cooperació en matèria de seguretat i els fets esdevinguts durant el 2010 en l'àmbit de la seguretat i el control d'armes.